

מי יודע ומי מכיר ? [א]

בין הצדיקים הקדושים והטהורים שהצליחו וזכו להיות אפופי סוד, כולם הסתר בתוך הסתר, בבחינת הצנע לכת עם אלקיך – בחייהם ואף אחרי מותם, נמנה הרה"ק רבי יואל מ"מ דק"ק נעמרוב זי"ע, שאך פרטים אחדים ידועים עליו. הוא מוזכר בספה"ק "תולדות יעקב יוסף" מהגה"ק מפולנא זי"ע שופטים (דף קא, ב) לבאר דברי המדרש (פתיחא דאיכ"ר, ב) הלואי אותי עזבו ותורתי שמרו וכו' שהוא תמוה וכו', ע"ש, ובפר' חקת (עמ' ריז, ט) עה"פ (במדבר יט, טו) וכל כלי פתוח אשר אין צמיד וגו'. ע"ש (מובא באריכות ב"נחלת צבי" קובץ כ"ג עמ' סה – סו).

בספר "שבחי בעש"ט" מובא שהיה רעו וידידו ומבאי ביתו של הגה"ק בעל ה"תולדות" מפולנא זי"ע, ושניהם נסעו יחד לעיר מעזיבוז להסתופף בצלא דמהימנותא של רבם מרן הבעש"ט הק' זי"ע. עוד מובא שם, שהרה"ק רבי יואל זי"ע זכה לעלות לארץ הקודש ולחונן עפרה. התיישב בעיה"ק ירושלים ת"ו, ובה מנו"כ. סיפורים אחדים מובאים ב"שבחי בעש"ט" שהמחבר הכותב שמע

בשנים האחרונות נתפרסמו בין כותבי הדורות עוד פרטים אחדים עליו, והם: [א] שהיה תושב עיר דוביסאר, ומשם נתקבל למ"מ בעיר נעמירוב. ומרן הבעש"ט ביקר בביתו כשישב בדוביסאר (אנציקלופדיה לחסידות אישים ח"ב עמ' פ). [ב] היו לו ג' בנים רבי שמעון מדוביסאר, רבי נחום, ורבי שמואל (שם, ותורת החסידות עמ' 203). [ג] שעלה לארץ הקודש בשנת תקל"ח, ונפטר בשנת תקמ"ח (שבחי בעש"ט ירושלים תש"נ, סי' מב עמ' קז). [ד] בלקוטים שבסוף הספר "תשואות חן" מהרה"ק רבי גדליה מליניץ זי"ע, מובא ביאור על מאמרם (תענית כה, א) מי שאמר לשמן וידלק יאמר לחומץ שידלק ע"ש, בשם "רבי יואל מיאנפאלי" ושם (בתורת החסידות הנ"ל) זווגו את רבי יואל מנעמרוב ורבי יואל מיאנפאלי – לאיש אחד. [ה] אף יש המשייכים את רבי יואל מנעמרוב לרבי יואל בעל שם המפורסם, לאיש אחד (ספר רבי ישראל בעל שם טוב לאונגר, עמ' 81). כל חמש הידיעות החשובות הנ"ל נזכרות כל אחת במקומה בלי ציון מקור לדברים.

ולכן שאלתנו היא - מי יודע ומי מכיר? להביא ראיות והוכחות, או מקורות לאחד מחידושים הנ"ל.

* * *

!! תגובות !!

תגובות לגליוני "נחלתנו" הקודמים:

[1] הרב יוסף נחמיה הכהן קוואדראט = עי' ב"בית שמואל" מערכת נ' "נחום מלא ו", ומן הסתם הוא כינוי למנחם", בפרט שכאן יש לנו את שני השמות, ברור שאיש אחד הוא.

[2] הרב אפרים ראזען דיין ומנהל ביד"ץ טארטיקוב = בגליון "נחלתנו" הקודם הבהרתם לאחד הקוראים, ע"ד הכי' בסי' "מגדל שן" בשם הגאון רבי אריה לייביש מסטאניסלאב זצ"ל, שאינו מתכוון להגאון רבי ארי' ליבוש אויערבאך זצ"ל רב העיר הזאת, אלא לרבי ארי' לייביש הורוביץ זצ"ל רב העיר הזאת לאחר מאה שנים.

ברם, מקובל שיש קשר בין הני אריות, שהרי בעיר סטאניסלאב לפני ימים ימימה לא האריכו הרבנים ימים, ובתוכם רבי ארי' לייביש אויערבאך זצ"ל, ופרנסי העיר נכנסו אליו לבקש רחמים ע"ז, וענה להם ברבות הימים יעלה לרבנות בעירנו רב גדול מובהק בשם כמותי, ויארץ ימים על ממלכתו בכסא הרבנות, וכן הוה, וזה הי' הגאון רבי אריה לייביש הורוביץ זצ"ל.

תגובה: הסיפור הנ"ל מובא בספר "אהל נפתלי" אות שצ"ז, "בית צדיקים" (שנדפס בסוף ספר "נפלאות היהודי"), ועוד. מהם צוטט בספרנו "נחלת אריה" על הרה"ק רבי אריה לייביש אויערבאך מסטאניסלאב זי"ע (בני ברק תשנ"ט) עמ' קצ"ז.

[3] הרב יהושע מונדשיין = א' לענין הקשר בין הרב מליסא לחסידות ולרועי החסידות, אעתיק כאן מ"ש בספר 'המאסר הראשון' (עמ' 553) על הרב מליסא בעל 'נתיבות המשפט', אמר האדמו"ר מוהר"ש בונים מפשיסחא, שהלימוד שלו הגיע לחלק הסוד להלכה מתוך שהתייגע עצמו לכוון האמת (ירמתיים צופים, א, עמ' 193). בפעם אחרת אמר עליו

"שהוא גמרא סנהדרין" (יאגרות סופרים, עמ' 45, ממכתבו של הרב מפלונסק). האדמו"ר בעל 'חידושי הרי"מ' מגור היה מפליג לספר בשבחו של הרה"ג מליסא, שדרך לימודו היה על יסוד האמת, ובענוותנותו הגדולה היה תמיד מודה על האמת, ולכן זכה כל-כך שנתקבלו חיבוריו בין כל תפוצות ישראל, להורות מהם הלכה למעשה (ימאיר עיני הגולה, א, עמ' 55).

בדורנו התבטא האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל על פי' שכתב הרב מליסא בספרו 'נחלת יעקב', שדבריו "נאמרים ברוח הקודש גלויה, אשר גלה הי' סודו אל עבדיו הנביאים" (נדברי תורה, ג' אישנד, עמוד טו).

[ב] יפה כתב הכותב שינחום' הוא כינוי של 'מנחם', ואין מקום להשיב עליו לא מהתני"ך ולא מהש"ס. שמות האנשים נבחרים לפי זמנם ומקומם, ואין לא באישי התני"ך והש"ס עסקינן. וכתב ה"בית שמואל" בשמות אנשים אות נ': נחום... ומן הסתם הוא כינוי למנחם. עכ"ל.

ובמקו"א למדנו כלל נוסף, שאצל האשכנזים השם השני הוא העיקר, ולכן ברוב המקרים היו קוראים רק בשם השני. וכגון הרה"ק רבי מנחם נחום מטשרנוביל זי"ע בעל ה'מאור עינים', שהיה נקרא בפי כל רק בשמו השני.

עובדה זו ידועה לכל, אך לחביבותא דמילתא אביא שתי דוגמאות מכתבי אדמו"ר ה'צמח צדק' מליובאוויטש, בספרו 'אור התורה': פ' ראה (עמ' תשצח): וכן פ' הרב ר' נחום ז"ל. שה"ש (עמ' תשנג): פ' הר"נ מטשרנאביל זי"ע.

[4] הרב א. מ. ירושלים = בגליון מס' לד ביקש הרב מנדל ו. מקור לקשריו של בעל החוות דעת זי"ע עם רועי החסידות.

יש לציין שבספר "צבי לצדיק" (תולדות ושבחי המהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע, א, פרק י' באותיות ב' ו'ג') מסופר בארוכות על ביקורו של המהרצ"ה בעיר קאליש בתקופת רבנותו של ה"חיות דעת" שם, ועל תוכן השיחות בין שניהם, שהמהרצ"ה גילה את כוחו בנגלה, ע"י שביאר לו זוהר מוקשה בדרך הפלפול ע"פ גמרות בנגלה, ומסיים שם שאף החוות דעת גילה את כוחו ע"י שאמר לו דבר תורה ע"פ נסתר, עיי"ש כל הפלפול, והנה לא כתב שם כי אם הפלפול ע"פ נגלה שאמר המהרצ"ה ולא הד"ת שאמר בעל חו"ד, אך שמעתי פעם (מהרב שאול רייכנברג, ר"מ בביהמ"ד גבוה להלכה בהתישבות החקלאית) שהחוו"ד אמר לו שכתוב באיזה ספר (ההוא אמר איזה שם של הספר שהוא ספר הלכה ידוע), שכתוב שהסיבה שהאתרוג נבחר לדי' מינים בסוכות יותר משאר הפירות, מפני ששרשי אילן האתרוג הם בצורת שם הוי"ה, וזה הי' חידוש למהרצ"ה, מכיון שענין קבלי זה לא הוזכר בספרי הקבלה שהגה בהם תדיר רק באיזה ספר בהלכה.

והנה ע"פ המקובל לו לבעל "צבי לצדיק" הרי מוכיח ששררו קשרים חמים בין הני תרי אשלי רברבי, ואף שהמהרצ"ה נתפלא שיש לו לבעל חו"ד יד ושם בקבלה, אך לפי השמועה השנית (שאדרבה הנני מחפש היכן היא מודפס, ואבקש את עזרת הציבור) לא הי' חידוש בזה שהחוו"ד בקי בחלק הסוד רק אמר לו חי' ע"פ סוד שכתוב בספרי הנגלה. והמעניין בספריו של החוו"ד על החמש המגילות, רואה בהדיא שהי' לו מהלכים בספרי הקבלה והי' בקי בהם.

כמו"כ העיר שם הרב הכותב כי השם נחום הוא כינוי לשם מנחם, ובמחילה מכבודו לא דק וכמו שכתבו שם העורכים, כי המכיר בכינויי השמות שרווחו בין יוצאי אשכנז רואה ששמות בלשה"ק קיבלו כינוי בלשון אשכנז שהוא הי' השם הרשמי במסמכי המדינה וכדו' (נכון: מנחם-מענדל, שלמה-זלמן, ישראל-איסר וכדו') ומעולם לא מצינו לשם בלשה"ק - כינוי בשם שני בלשה"ק. [וזה שנקראו רבים מבני עמנו בשם מנחם-נחום יש לשער שנתכנו בשני שמות המורים על נחמה לאחר שנולדו בחודש אב, או שנולדו לאחר שהושברה המשפחה בשבר כלשהו].

ועל מה שהעירו בגליון לג, אולי טעות היתה ביד המדפיסים ונתחלף להם בין מנחם לנחום.

*

בס"ד יצא לאור במהדורה חדשה ומהודרת, בהדפסה מרהיבה

הספה"ק "דברי משה" עה"ת

מהרה"ק רבי משה ב"ר דן שוהם מדאלינא זי"ע

תלמיד מרן הבעש"ט הק' זי"ע

להשיג במכון "נחלת צבי" בני ברק

ובחנויות הספרים המובחרות

*